

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

Konkurenceschopnost České republiky v rámci EU

Ing. Daša Smetanková, Ph.D.

listopad 2015

studie č. 2.100

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

Úvod	2
Světové ekonomické fórum (World Economic Forum, WEF)	3
Evropská komise	14

Úvod

Konkurenceschopnost je komplexní ekonomická kategorie, která není jednoduše definovatelná, měřitelná a má mnoho rovin, které je možné zkoumat a sledovat.¹ Je možné zkoumat jak konkurenceschopnost podniku (jeho úspěch v konkurenci ostatních firem), tak také celého státu, nebo regionů. Výsledek analýzy konkurenceschopnosti závisí na vybraných faktorech, které jsou zkoumány. Je možné analyzovat růst HDP, nezaměstnanost, tedy hospodářské výsledky; nebo také vstupy, např. náklady, kvantitativní i kvalitativní faktory. Ovlivnit výsledky analýzy může také způsob sběru a hodnocení dat (např. formou dotazníků). Na úspěch země v mezinárodním hodnocení působí mnoho faktorů hospodářské politiky (např. měnová a fiskální politika, flexibilita trhů výrobních faktorů, investice, tarifní nebo netarifní překážky zahraničního obchodu), je tudíž možné ji ovlivnit.²

Existuje mnoho různých definic konkurenceschopnosti. „V nejužším pojetí je možné konkurenceschopnost chápat jako komparativní pohled na zkoumaný subjekt a jeho schopnost (statický přístup) či výkonnost (dynamický přístup) prodávat a nabízet zboží či služby na daném trhu.“³ V širším pojetí jsou zohledněny také další faktory, které ovlivňují ekonomické veličiny. „Národní konkurenceschopnost je...[J... chápána jako souhrn předpokladů pro dosahování dlouhodobě udržitelné růstové výkonnosti ekonomiky a tím i pro zvyšování ekonomické úrovně v podmínkách vnitřní a vnější rovnováhy.“⁴ Obecně je konkurenceschopnost jedním z hlavních měřítek úspěšnosti země v mezinárodním srovnání. Jádrem konkurenceschopnosti je dle Světového ekonomického fóra (*World Economic Forum, WEF*)⁵ úroveň produktivity hospodářství. Konkurenceschopné ekonomiky jsou pak ty, jež jsou schopny poskytovat vysokou a rostoucí životní úroveň, umožňují přispívat a také

¹ Plchová, B., Konkurenceschopnost v mezinárodním prostředí, Vybrané aspekty postavení nových členských zemí EU, Acta Oeconomica Pragensia 2/2011, VŠE v Praze, dostupné na <https://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=328.pdf>

² Nečadová, M., Národní konkurenceschopnost v podmínkách globalizace, In: Soukup, J. a kol., Zdroje a perspektivy evropských ekonomik na počátku 21. století v kontextu soudobé globalizace, Management Press, Praha 2015, s. 120

³ Cihelková, E., Hnát, P. a kol, Governance v kontextu globalizované ekonomiky a společnosti, Kamil Mařík – Professional Publishing, Praha 2014, s. 456

⁴ Nečadová, M., Národní konkurenceschopnost v podmínkách globalizace, In: Soukup, J. a kol., Zdroje a perspektivy evropských ekonomik na počátku 21. století v kontextu soudobé globalizace, Management Press, Praha 2015, s. 121

⁵ WEF je nezávislou neziskovou mezinárodní organizací pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru. Pravidelně hodnotí stav světové ekonomiky, přičemž publikuje také globální zprávu o konkurenceschopnosti. Snaží se být politicky a národně nezávislou entitou. Založeno bylo v roce 1971 se sídlem v Ženevě. The World Economic Forum, dostupné na <http://www.weforum.org/world-economic-forum>

profitovat z této vysoké životní úrovně všem členům společnosti, a to nejen v současnosti ale také do budoucnosti.⁶

Konkurenceschopnost zemí je v současném globalizovaném světě velmi sledovaným faktorem, přičemž každoročně vychází několik hodnocení a žebříčků konkurenceschopnosti zemí. Jedno z nejvíce respektovaných hodnocení vydává WEF, které každoročně zveřejňuje Zprávu o globální konkurenceschopnosti (*Global Competitiveness Report*) a jednou za dva roky také Zprávu o evropské konkurenceschopnosti (*The Europe 2020 Competitiveness Report*). Další hodnocení, a to Ročenku světové konkurenceschopnosti (*World Competitiveness Yearbook*), publikuje Institut pro management a rozvoj (*Institut for Management Development, IMD*).⁷ Obě zprávy vychází z vícekritériálního přístupu, kde jsou hodnocena komplexní kvantitativní a kvalitativní data.⁸ Zpráva o Evropě navíc vychází z růstové strategie EU „*Strategie Evropa 2020*“ a přináší hodnocení pokroku, kterého jednotlivé země dosáhly při jejím plnění.

Konkurenceschopností evropských zemí a konkurenceschopností EU jako celku se pravidelně zabývá také Evropská komise. Zaměřuje se na konkurenceschopnost průmyslu, která se vztahuje ke schopnosti firem konkurovat na domácích a světových trzích, a také jednotlivých zemí podporovat podnikání.⁹ Komise pravidelně zveřejňuje zprávu o konkurenceschopnosti EU (*European Competitiveness Report*) a konkurenceschopnosti jednotlivých členských zemí v rámci EU (*Member States' Competitiveness Report*), zprávu o struktuře průmyslu (*The EU Industrial Structure Report*), pravidelný krátkodobý výhled vývoje průmyslu (*Short-Term Industrial Outlook*) a připravuje také zprávu o tzv. dobré praxi (*Good Practice Report*).¹⁰

Světové ekonomické fórum (World Economic Forum, WEF)

Globální zpráva o konkurenceschopnosti (*Global Competitiveness Report, GCR*)¹¹

Hodnocení GCR WEF vychází jak z tvrdých statistických dat, tak především z tzv. měkkých dat, které jsou získána formou dotazníkových šetření. Jednotlivé ukazatele jsou rozděleny do 12 pilířů ve třech skupinách:

Základní faktory:

- institucionální rámec

⁶ World Economic Forum, The Europe Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

⁷ IMD je univerzita a plné výsledky její analýzy nejsou volně dostupné. Žebříček IMD sleduje vývoj v 61 zemích, konkrétně 4 faktory: ekonomika země, kvalita státní správy, kvalita podnikatelského prostředí a infrastruktury. IMD World Competitiveness Center, <http://www.imd.org/wcc/wcy-world-competitiveness-yearbook-online/>

⁸ Cihelková, E., Hnát, P. a kol, Governance v kontextu globalizované ekonomiky a společnosti, Kamil Mařík – Professional Publishing, Praha 2014, s. 458

⁹ European Commission, Growth, Competitiveness, dostupné na http://ec.europa.eu/growth/industry/competitiveness/index_en.htm

¹⁰ European Commission, Competitiveness reports, dostupné na http://ec.europa.eu/growth/industry/competitiveness/reports/index_en.htm

¹¹ Schwab, K., WEF, The Global Competitiveness Report 2015-2016, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/gcr/2015-2016/Global_Competitiveness_Report_2015-2016.pdf

- infrastruktura
- makroekonomická stabilita
- kvalita zdraví a základní vzdělání obyvatelstva

Faktory posilující efektivitu:

- vyšší stupeň vzdělání a systém dalšího vzdělávání
- efektivita trhu zboží
- efektivita trhu práce
- efektivita (vyspělost) finančního trhu
- technologická připravenost (přijímat a využívat nové technologie)
- velikost trhu (domácího i zahraničního)

Faktory podporující inovace:

- vyspělost podnikatelského sektoru
- inovace¹²

Globální index konkurenceschopnosti zemí (*Global Competitiveness Index, GCI*) je vypočten váženým průměrem ukazatelů (celkem 114 ukazatelů v 7 pilířích).¹³ Země jsou rozděleny do tří skupin podle ekonomické vyspělosti (měřené podle HDP na obyvatele a podílu exportu primárních produktů na celkovém produktu). Aby bylo umožněno jejich srovnání různě ekonomicky vyspělých zemí, jsou v těchto skupinách jednotlivým ukazatelům přiděleny různé váhy.¹⁴ Česká republika je v nejnovější zprávě zařazena do skupiny 38 nejvíce rozvinutých ekonomik, které jsou poháněny inovacemi (*Innovation-driven*).

WEF ve své zprávě o globální konkurenceschopnosti definuje konkurenceschopnost jako soubor institucí, politik, a faktorů, které určují úroveň produktivity ekonomiky. Ta stanovuje úroveň prosperity, kterou může země dosáhnout.¹⁵ V reportu pro roky 2015 až 2016 WEF upozorňuje, že navzdory snahám celosvětově roste hospodářství pouze pomalu a nezaměstnanost zůstává nadále vysoká. Hospodářství je stále ovlivněno dopady globální ekonomické krize, přičemž podle autorů zprávy ji konkurenceschopnější země zvládly lépe. K jenom pomalému ožívování přispívají také geopolitické faktory, jako je krize na Ukrajině, konflikty v oblasti Blízkého východu, terorismus a současná migrační krize.¹⁶

¹² Cihelková, E., Hnát, P. a kol, *Governance v kontextu globalizované ekonomiky a společnosti*, Kamil Mařík – Professional Publishing, Praha 2014, s. 460-461

¹³ WEF, *Methodology*, dostupné na <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/methodology/>

¹⁴ Nečadová, M., *Národní konkurenceschopnost v podmínkách globalizace*, In: Soukup, J. a kol., *Zdroje a perspektivy evropských ekonomik na počátku 21. století v kontextu soudobé globalizace*, Management Press, Praha 2015, s. 128

¹⁵ Schwab, K., WEF, *The Global Competitiveness Report 2015-2016*, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/gcr/2015-2016/Global_Competitiveness_Report_2015-2016.pdf

¹⁶ WEF, *Report Highlights*, dostupné na <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/report-highlights/>

Tabulka 1: Globální index konkurenceschopnosti 2015-2016 (*Global Competitiveness Index, GCI*) pro Českou republiku

	Umístění (140 zemí)	Skóre (1-7)*
Globální index konkurenceschopnosti (GCI)	31	4,7
1. Základní faktory	31	5,3
Institucionální rámec	37	4,1
Infrastruktura	46	4,7
Makroekonomická stabilita	21	6,0
Kvalita zdraví a základní vzdělání obyvatelstva	27	6,3
2. Efektivita	26	4,8
Vyšší stupeň vzdělání a systém dalšího vzdělávání	29	5,1
Efektivita trhu zboží	37	4,6
Efektivita trhu práce	47	4,4
Efektivita (vyspělost) finančního trhu	24	4,6
Technologická připravenost	29	5,4
Velikost trhu (domácího i zahraničního)	47	4,5
3. Inovace	32	4,1
Vyspělost podnikatelského sektoru	30	4,5
Inovace	35	3,8

Zdroj: WEF, The Global Competitiveness Report 2015-2016

*1 je minimum, 7 maximum

**Podrobný GCI je součástí přílohy (v angličtině)

Celkově se Česká republika umístila v žebříčku konkurenceschopnosti pro roky 2015 až 2016 na 31. místě mezi 144. Zeměmi. Nejlépe hodnocenou zemí bylo Švýcarsko. Co se týče jednotlivých individuálních ukazatelů¹⁷ v rámci těchto 12 oblastí, nejhůře obstála Česká republika v otázce důvěry veřejnosti vůči politikům (107. místo), zátěže vládních regulací (120. místo)¹⁸, míry zdanění neboli daňové zátěže (*Total tax rate, % profit*) firem (105. místo)¹⁹, množství administrativních kroků (*Number of procedures to start a business*) při zahájení podnikání (105. místo) a vliv daňové zátěže (*Effect of taxation on incentives to work*) na motivaci k práci (108. místo)²⁰.

Nejlépe se Česká republika umístila v případě indikátorů: plýtvání veřejnými výdaji²¹ (7. místo), obchodní bariéry zahraničnímu obchodu (5. místo)²², zahraniční vlastnictví společností (6. místo)²³, export jako podíl na HDP (9. místo). Velmi dobré výsledky dosáhla Česká republika také v případě indikátorů z oblasti zdraví: případy tuberkulózy na 100 tisíc obyvatel (6. místo) a výskyt HIV²⁴ (1. místo).

¹⁷ Interaktivní výsledky Globální zprávy o konkurenceschopnosti pro Českou republiku jsou v angličtině dostupné na <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/economies/#economy=CZE>

¹⁸ 120 místo znamená, že 119 zemí má nižší zátěž vládních regulací.

¹⁹ Tato proměnná je kombinací zdanění zisku (%), práce (%), přínosu práce a dalších daní. Čím nižší je daňová zátěž, tím se země umístila lépe.

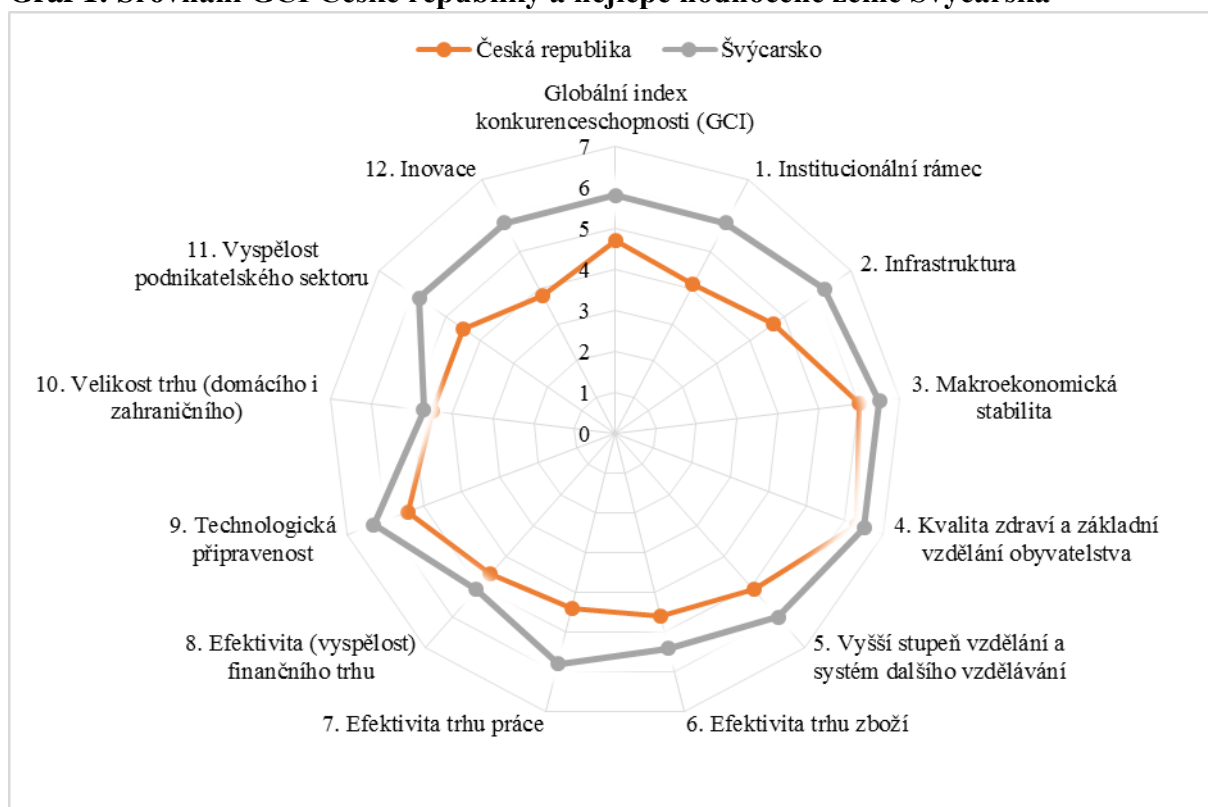
²⁰ Čím hůře se země umístila tím, větší vliv má zdanění na motivaci práci pro její občany.

²¹ Jak efektivně vláda utrácí veřejné příjmy. Výsledek České republiky tedy znamená, že k plýtvání dochází v menší míře než v zemích, které se umístily za ní.

²² Vážený průměr celních sazeb. Česká republika se podle výsledků WEF zařazuje mezi země s minimálními bariérami zahraničnímu obchodu.

²³ Umístění České republiky ukazuje, že v České republice převládají zahraniční vlastníci firem.

²⁴ Výskyt HIV jako procento dospělých ve věku 15-49 let

Graf 1: Srovnání GCI České republiky a nejlépe hodnocené země Švýcarska

Zdroj: WEF, The Global Competitiveness Report 2015-2016, vlastní úprava

Evropská zpráva o konkurenceschopnosti „Europe 2020“ (The Europe 2020 Competitiveness Report)²⁵

Kromě Globální zprávy o konkurenceschopnosti publikuje WEF v současnosti rovněž Evropskou zprávu „The Europe 2020 Competitiveness Report“ (předchůdcem byla tzv. *Lisbon Review*, která hodnotila pokrok v plnění Lisabonské strategie). Zpráva o konkurenceschopnosti v Evropě vychází ze strategie Evropa 2020²⁶ (navazující na Lisabonskou strategii) a sleduje jednotlivé vytýčené cíle ve třech prioritních oblastech: inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst ekonomiky.

Zpráva používá veřejně dostupné kvantitativní data, jako jsou např. internetové pokrytí, nezaměstnanost a také kvalitativní data ze šetření WEF (*Executive Opinion Survey, EOS*). Celkový výsledek (skóre) pro jednotlivé země je vypočten jako vážený průměr ohodnocení země za jednotlivé tematické pilíře (iniciativy v rámci strategie Evropa 2020), kterých je 7, a

²⁵ WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

²⁶ Strategie Evropa 2020 je strategie na 10 let, jejímž cílem je hospodářsky růst a zaměstnanost. Záměrem není pouze překlenout krizi posledních let, ale zaměřit se také na vytvoření inteligentní, udržitelné a inkluzivní ekonomiky dnes do budoucna. V rámci strategie bylo vytýčeno pět cílů (specifické cíle pro jednotlivé země ???), jež se týkají zaměstnanosti, výzkumu a vývoje, klimatu a energetiky, vzdělávání, sociálního začleňování a snižování chudoby. Evropská komise, Strategie Evropa 2020 v kostce, dostupné na http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_cs.htm

spadají do tří prioritních oblastí. Index srovnává konkurenceschopnost mezi 28 členskými zeměmi EU. Zpráva rovněž srovnává výkon EU jako celku s rozvinutými ekonomikami jako je USA, Japonsko, Kanada nebo Švýcarsko.²⁷

Tabulka 2: Celkové pořadí zemí podle hodnocení konkurenceschopnosti „Europe 2020“

	2014		2012
	Pořadí	Skóre (1-7)*	Pořadí
Finsko	1.	5,7	2.
Švédsko	2.	5,55	1.
Nizozemí	3.	5,41	4.
Dánsko	4.	5,32	3.
Německo	5.	5,28	6.
Rakousko	6.	5,16	5.
Velká Británie	7.	5,13	7.
Lucembursko	8.	5,07	8.
Belgie	9.	4,93	9.
Francie	10.	4,81	10.
Irsko	11.	4,75	12.
Estonsko	12.	4,74	11.
Španělsko	13.	4,47	15.
Malta	14.	4,44	18.
Portugalsko	15.	4,44	14.
Slovinsko	16.	4,43	13.
Litva	17.	4,38	20.
Česká republika	18.	4,33	16.
Lotyšsko	19.	4,32	19.
Kypr	20.	4,22	17.
Itálie	21.	4,05	21.
Polsko	22.	3,97	23.
Slovensko	23.	3,91	22.
Chorvatsko	24.	3,87	-
Maďarsko	25.	3,83	24.
Řecko	26.	3,79	25.
Bulharsko	27.	3,75	27.
Rumunsko	28.	3,64	26.
EU28		4,56	

Zdroj: WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report 2014

*1 je minimum, 7 je maximum

²⁷ WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

Tabulka 3: Pořadí zemí EU28 v rámci oblasti: Inteligentní růst ekonomiky

	Celkem		Podnikatelské prostředí		Digitální Agenda		Inovace		Vzdělávání a trénink	
	Pořadí	Skóre*	Pořadí	Skóre	Pořadí	Skóre	Pořadí	Skóre	Pořadí	Skóre
Finsko	1.	5,78	2.	4,83	1.	6,15	1.	6,06	1.	6,09
Švédsko	2.	5,60	1.	4,95	2.	6,07	2.	5,89	6.	5,49
Nizozemí	3.	5,55	3.	4,80	3.	6,06	5.	5,51	2.	5,81
Německo	4.	5,32	6.	4,61	7.	5,40	4.	5,60	4.	5,68
Velká Británie	5.	5,25	5.	4,65	4.	5,82	9.	5,12	9.	5,40
Dánsko	6.	5,23	11.	4,24	5.	5,59	3.	5,70	8.	5,41
Lucembursko	7.	5,06	4.	4,75	6.	5,51	8.	5,18	19.	4,78
Rakousko	8.	5,04	9.	4,32	10.	5,11	6.	5,29	7.	5,42
Belgie	9.	5,02	7.	4,45	11.	4,73	7.	5,20	3.	5,71
Francie	10.	4,91	10.	4,26	9.	5,23	10.	4,94	10.	5,22
Irsko	11.	4,80	8.	4,38	14.	4,69	11.	4,60	5.	5,52
Estonsko	12.	4,73	12.	4,21	8.	5,30	13.	4,28	12.	5,12
Španělsko	13.	4,45	21.	3,66	12.	4,73	14.	4,27	11.	5,13
Portugalsko	14.	4,41	20.	3,70	16.	4,50	12.	4,42	13.	5,05
Malta	15.	4,37	13.	4,11	13.	4,70	19.	3,75	15.	4,94
Litva	16.	4,25	17.	3,81	15.	4,63	20.	3,65	16.	4,90
Slovensko	17.	4,24	25.	3,53	18.	4,30	15.	4,25	17.	4,88
Česká republika	18.	4,23	16.	3,82	17.	4,31	17.	4,03	21.	4,76
Kypr	19.	4,18	14.	4,07	24.	3,88	18.	3,82	14.	4,96
Itálie	20.	4,17	18.	3,80	20.	4,04	16.	4,10	22.	4,74
Lotyšsko	21.	4,02	15.	3,83	19.	4,24	24.	3,24	20.	4,90
Polsko	22.	3,99	19.	3,72	23.	3,98	21.	3,43	18.	4,85
Maďarsko	23.	3,84	26.	3,49	21.	4,03	22.	3,37	24.	4,47
Chorvatsko	24.	3,72	27.	3,34	22.	3,99	26.	3,15	25.	4,39
Řecko	25.	3,70	28.	3,19	26.	3,81	23.	3,32	23.	4,50
Slovensko	26.	3,69	22.	3,63	27.	3,71	25.	3,22	26.	4,20
Bulharsko	27.	3,64	24.	3,60	25.	3,85	27.	3,14	27.	3,98
Rumunsko	28.	3,51	23.	3,61	28.	3,61	28.	2,88	28.	3,95
EU28		4,53		4,05		4,71		4,34		5,00

Zdroj: The Europe 2020 Competitiveness Report 2014

*1 je minimum, 7 je maximum

Tabulka 4: Pořadí v rámci oblasti: Inkluzivní růst ekonomiky

	Celkem		Trh práce a zaměstnanost		Sociální inkluze	
	Pořadí	Skóre*	Pořadí	Skóre*	Pořadí	Skóre*
Dánsko	1.	5,52	1.	5,07	4.	5,98
Finsko	2.	5,52	6.	4,73	1.	6,30
Nizozemí	3.	5,46	3.	4,84	2.	6,09
Švédsko	4.	5,30	7.	4,72	6.	5,89
Lucembursko	5.	5,28	9.	4,57	3.	6,00
Rakousko	6.	5,28	8.	4,72	7.	5,84
Německo	7.	5,24	4.	4,82	8.	5,66
Velká Británie	8.	5,06	5.	4,74	10.	5,37
Belgie	9.	4,91	19.	3,86	5.	5,96
Malta	10.	4,85	13.	4,28	9.	5,41
Irsko	11.	4,81	12.	4,34	12.	5,28
Estonsko	12.	4,81	2.	4,88	17.	4,73
Česká republika	13.	4,60	14.	4,18	13.	5,02
Francie	14.	4,50	21.	3,69	11.	5,31
Slovinsko	15.	4,44	17.	3,90	15.	4,98
Kypr	16.	4,43	15.	4,09	16.	4,77
Litva	17.	4,39	11.	4,38	20.	4,39
Lotyšsko	18.	4,35	10.	4,43	22.	4,27
Španělsko	19.	4,31	25.	3,60	14.	5,02
Portugalsko	20.	4,18	24.	3,65	18.	4,71
Slovensko	21.	4,13	23.	3,68	19.	4,58
Maďarsko	22.	3,92	20.	3,76	24.	4,09
Polsko	23.	3,88	18.	3,87	26.	3,89
Bulharsko	24.	3,86	16.	4,07	28.	3,65
Chorvatsko	25.	3,78	27.	3,37	23.	4,18
Rumunsko	26.	3,73	22.	3,68	27.	3,79
Řecko	27.	3,72	26.	3,39	25.	4,04
Itálie	28.	3,64	28.	2,89	21.	4,39
EU28		4,57		4,15		4,99

Zdroj: The Europe 2020 Competitiveness Report 2014

*1 je minimum, 7 je maximum

Tabulka 5: Pořadí v rámci oblasti: Udržitelný růst ekonomiky

	Udržitelnost živ. prostředí	
	Pořadí	Skóre*
Švédsko	1.	5,83
Finsko	2.	5,75
Lotyšsko	3.	5,48
Rakousko	4.	4,53
Dánsko	5.	5,27
Německo	6.	5,18
Slovinsko	7.	5,17
Portugalsko	8.	5,06
Francie	9	5,03
Litva	10	4,93
Španělsko	11.	4,86
Velká Británie	12.	4,77
Nizozemí	13.	4,77
Lucembursko	14.	4,68
Chorvatsko	15.	4,67
Estonsko	16.	4,67
Belgie	17.	4,62
Irsko	18.	4,42
Itálie	19.	4,36
Slovensko	20.	4,34
Řecko	21.	4,27
Česká republika	22.	4,18
Polsko	23	4,07
Kypr	24.	3,96
Bulharsko	25.	3,94
Rumunsko	26.	3,94
Malta	27.	3,89
Maďarsko	28.	3,59
EU28		4,68

Zdroj: The Europe 2020 Competitiveness Report 2014

*1 je minimum, 7 je maximum

Poslední zpráva o konkurenceschopnosti v Evropě byla zveřejněna v roce 2014 a Česká republika se v celkovém pořadí umístila na 18 místě (z 28 zemí) se skóre 4,3 (1-7)²⁸. Dosáhla nejlepšího výsledku ze zemí V4, avšak oproti roku 2012 poklesla o 2 místa a oproti roku 2010 (*Lisbon Review*) dokonce o 4 místa. Pokles je způsoben propadem v prvním pilíři: podnikatelské prostředí, a to konkrétně v hodnocení ukazatelů pro hospodářskou soutěž a podnikání.²⁹

²⁸ 1 je minimum, 7 je maximum

²⁹ WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

Tabulka 6: Hodnocení ČR v rámci hodnocení konkurenceschopnosti „Europe 2020“

Rok 2014	Umístění (28 zemí)	Skóre (1-7)*
Evropský index Evropa 2020	18	4,3
Evropský index Evropa 2020 pro rok 2012	16	4,5
Inteligentní ekonomika	18	4,2
1. Podnikatelské prostředí	16	3,8
2. Digitální agenda	17	4,3
3. Inovace	17	4,0
4. Vzdělávání a training	21	4,8
Inkluzivní ekonomika	13	4,6
5. Pracovní trh a zaměstnanost	14	4,2
6. Sociální inkluze	13	5,0
Udržitelná ekonomika	22	4,2
7. Udržitelnost životního prostředí	22	4,2

Zdroj: The Europe 2020 Competitiveness Report 2014

*1 je minimum, 7 je maximum

Klíčovým pilířem pro podporu růstu ekonomiky a zaměstnanosti je podnikatelské prostředí. Zlepšení v této oblasti je možno dosáhnout podporou hospodářské soutěže, účinnou antimonopolní politikou nebo přiměřenou regulací. Patří sem také podpora podnikání a usnadnění založení firmy, tedy indikátory, ve kterých ČR poklesla. Českou republiku především trápí vysoký počet kroků (26. místo) a dnů (24. místo) pro spuštění podnikání, vládní dotace a daňové výhody narušující hospodářskou soutěž (25. místo) a regulační zátěž (22. místo).³⁰

Pilíř nazvaný digitální agenda měří, do jaké míry je ekonomika země digitalizovaná, tedy do jaké míry využívá informační a komunikační technologie ke sdílení znalostí a podpoře produktivity. Česká republika zaostává např. v ukazatelích: vládní ICT strategie (24. místo), připojení k internetu (25. místo), vládní online servis (23. místo). Naopak obsadila 4. místo v případě měření použití internetu ve vztahu podnikatel-zákazník.³¹

Inovace navazují na digitální agendu. Snahou zemí má být maximální využití stávajících technologií a vývoj nových, tak aby byla udržena konkurenční výhoda. Důležité tak jsou investice do výzkumu a vývoje (také ze soukromého sektoru), přítomnost vysoce kvalitních výzkumných institucí nebo spolupráce mezi univerzitami a businessem. Česká republika zaostávala především v hodnocení ukazatele státní podpora technologických inovací (24. místo).³²

Posledním pilířem v rámci oblasti inteligentního růstu ekonomiky je vzdělávání a odborný training. Ekonomiky zemí potřebují vzdělanou pracovní sílu, jež je schopná se rychle adaptovat na měnící se podmínky. Hodnocena je tak kvalita vzdělání, vzdělanost populace obecně (dosažené vzdělání) a také vzdělávání zaměstnanců. Nejhorších výsledků mezi 28 zeměmi EU dosáhla Česká republika pro ukazatel hrubá míra zápisu na střední školy, tedy

³⁰ WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

³¹ WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

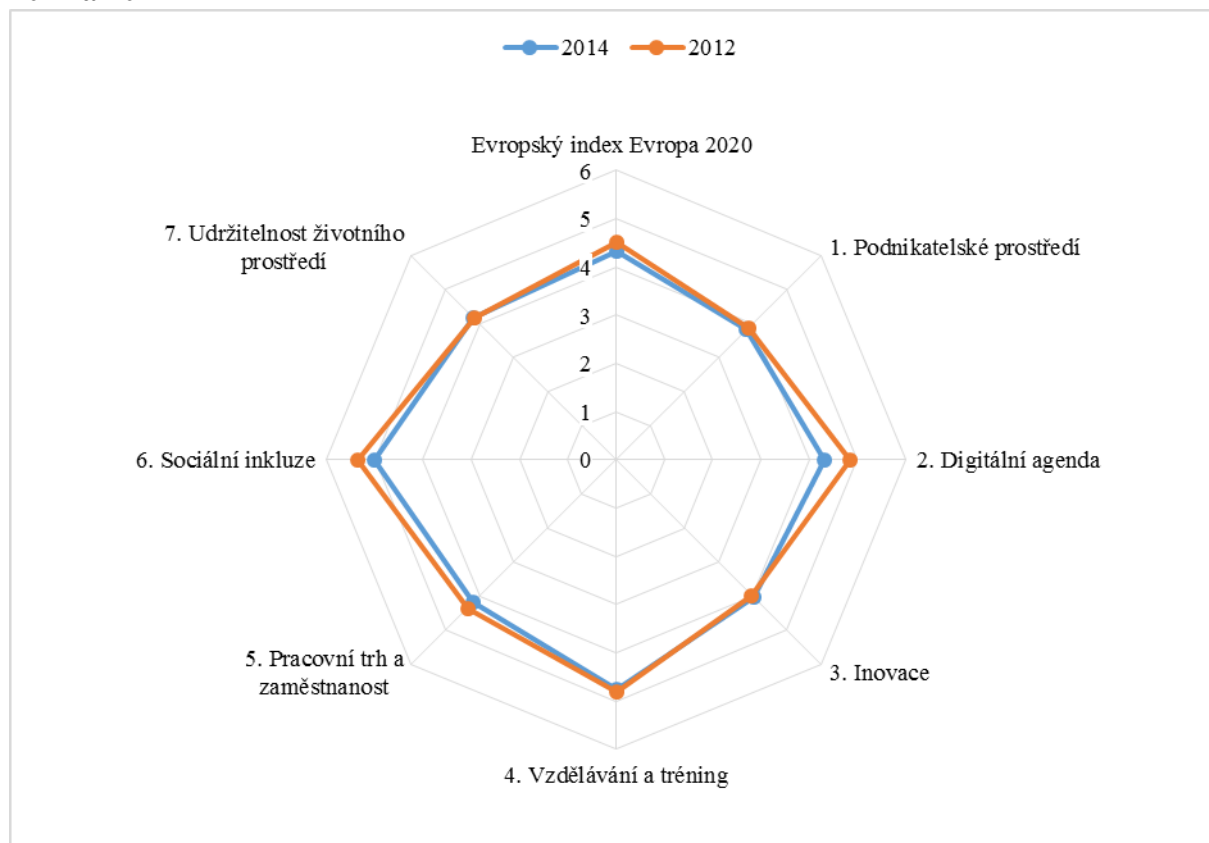
³² WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

sekundární vzdělávání (23. místo)³³, kvalita manažerských (business) škol (24. místo). Naopak Česká republika je na 10. místě co se týče výsledků testů PISA.³⁴

Další dva pilíře patří do oblasti podporující inkluzivní ekonomiku, ve které se Česká republika umístila nejlépe. Jedná se o indikátory sledující pracovní trh a zaměstnanost a sociální inkluzi. Nejhoršího výsledku dosáhla v hodnocení ukazatele zapojení žen do pracovního trhu v poměru k mužům (24. místo). Naopak na 4. místě skončila v případě vztahu platů a produktivity a na 6. místě v měření nezaměstnanosti mladých. Třetí nejlepší je Česká republika co do příjmové nerovnosti měřené Giniho koeficientem^{35,36}

Naopak nejhorších výsledků dosáhla Česká republika v oblasti udržitelnosti životního prostředí, jež je také důležitou součástí konkurenceschopnosti. Např. efektivní využívání energií a zdrojů může snížit náklady a zvýšit produktivitu. V hodnocení WEF byly měřené např. ukazatele: výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů (24. místo), počet ratifikovaných smluv týkajících se životního prostředí (27. místo), emise CO₂ na spotřebu energie (21. místo) nebo koncentrace jemných částic v ovzduší (24. místo).³⁷

Graf 2: Srovnání Evropského indexu „Evropa 2020“ pro Českou republiku v letech 2012 a 2014

³³ Jedná se o indikátor, který ukazuje, kolik studentů dále pokračuje v sekundárním vzdělávání.

³⁴ WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

³⁵ Giniho koeficient měří nerovnoměrnost distribuce příjmů ve společnosti. Nabývá hodnot 0 až 1 (v případě měření WEF 0 až 100), přičemž 0 představuje absolutně rovné rozdělení příjmů.

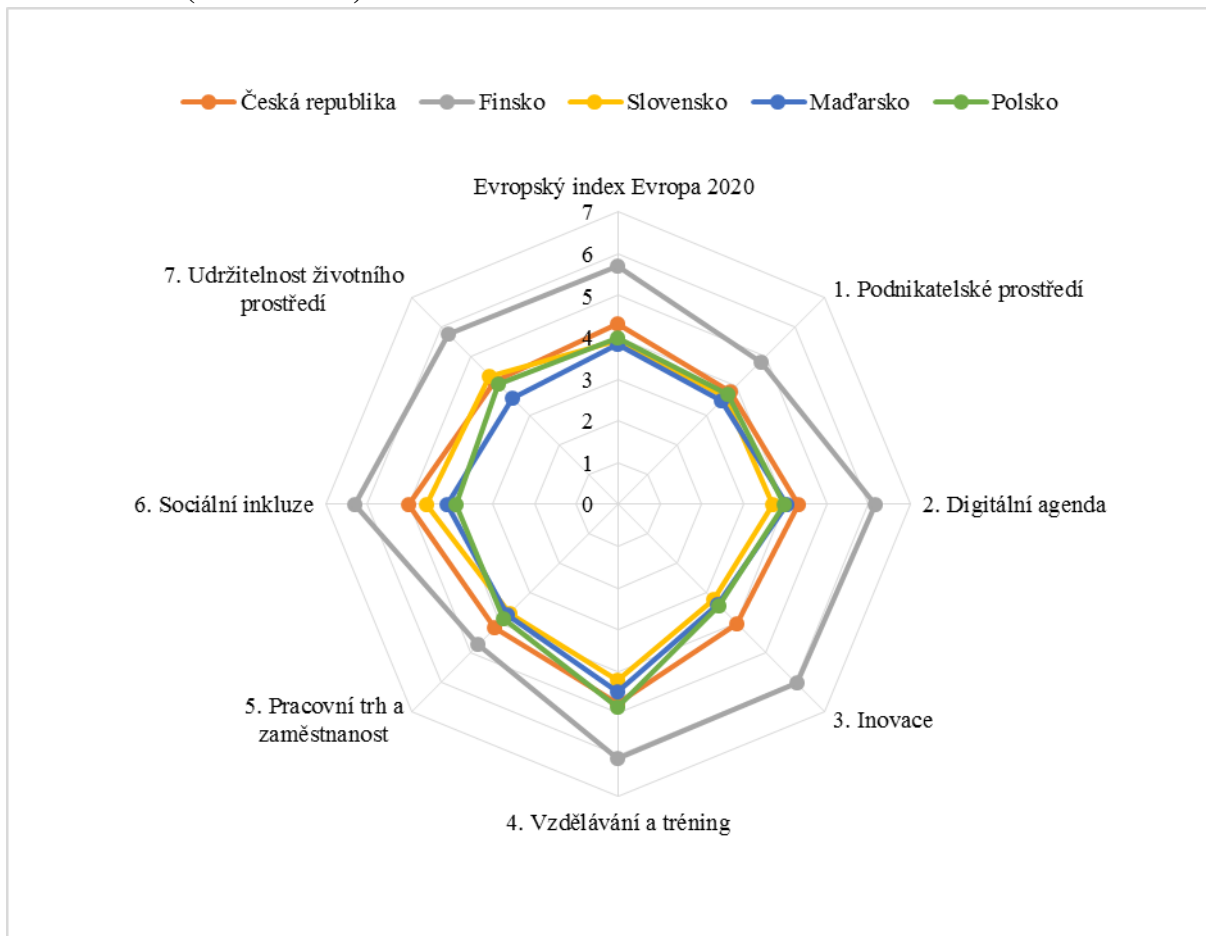
³⁶ WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

³⁷ WEF, The Europe 2020 Competitiveness Report, 2014, dostupné na http://www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

Zdroj: The Europe 2020 Competitiveness Report 2014 a 2012, Vlastní úprava

Graf 2 ukazuje změny v hodnotách indexu pro Českou republiku v jednotlivých oblastech. Oproti roku 2012 se Česká republika mírně zhoršila nebo stagnovala ve všech oblastech, nejvíce ve druhém pilíři, digitální agenda, a také co se týče sociální inkluze.

Graf 3: Srovnání indexů „Evropa 2020“ České republiky, zemí V4 a nejlépe hodnocené země Finska (za rok 2014)

Zdroj: The Europe 2020 Competitiveness Report 2014, Vlastní úprava

Ve srovnání se zeměmi V4 si Česká republika vede podle hodnocení WEF za rok 2014 nejlépe, a to ve všech oblastech. Lepších hodnot dosahuje pouze Polsko, a to pro pilíř vzdělávání a trénink a Slovensko v oblasti udržitelnosti životního prostředí. Graf 3 také přináší srovnání zemí V4 s nejlépe hodnocenou zemí Finskem.

Evropská komise

Zpráva o konkurenceschopnosti členských zemí EU z roku 2014 (Member' States Competitiveness Report)³⁸

Analýza konkurenceschopnosti Evropské komise pro jednotlivé země sleduje ukazatele z oblastí:

- podnikatelsky příznivé prostředí (*Business-friendly environment*)
- přístup na trhy (domácí i zahraniční)
- infrastruktura
- přístup ke zdrojům (včetně financí, surovin, energií a kvalifikované pracovní síle)
- inovace
- udržitelná ekonomika (při produkci zboží)
- úroveň investic

Hodnocení jednotlivých zemí jsou publikována ročně, a to od roku 2010 a zachycují také vývoj jednotlivých indikátorů. Zatím poslední zpráva byla publikován v roce 2014 a obsahuje hodnocení výkonu průmyslu (*Industrial performance*) ve čtyřech oblastech (investice a přístup k financování, inovace a dovednosti, energie, suroviny a udržitelnost a přístup na trhy) a hodnocení kvality veřejné správy.³⁹

Zpráva dělí země EU do čtyř skupin: vysoká a zlepšující se konkurenceschopnost; vysoká, ale stagnující nebo klesající konkurenceschopnost; mírná ale zlepšující se konkurenceschopnost; a mírná ale stagnující nebo klesající konkurenceschopnost. Česká republika byla společně s ostatními zeměmi V4 zařazena do skupiny zemí s mírnou ale zlepšující se konkurenceschopností. To znamená, že v ČR dochází ke zlepšování výkonu, stále však zůstává nízká produktivita a poměrně slabý výkon v oblasti inovací.⁴⁰

Hodnocení konkurenceschopnosti České republiky⁴¹

Česká republika je charakterizovaná vysokým podílem zpracovatelského průmyslu (24,7 % přidané hodnoty v roce 2012) a exportu zboží a služeb na HDP (78,6 % HDP v roce 2013). Většina jejího zahraničního obchodu se odehrává v rámci EU (73 %), přičemž ČR má pozitivní obchodní bilanci a největší objem výměny uskutečňuje se zeměmi eurozóny.

Komise uvádí, že v České republice chybí programy pro financování začínajících malých a středních podniků, a to i navzdory tomu, že index přístupu malých a středních podniků k financím se mezi lety 2007 a 2012 zlepšil. Investice směřují především do automobilového

³⁸ Kompletní zpráva o konkurenceschopnosti zemí EU je v angličtině k dispozici na European Commission, Member' States Competitiveness Report, dostupné na http://ec.europa.eu/growth/industry/competitiveness/reports/ms-competitiveness-report/index_en.htm

³⁹ European Commission, Member' States Competitiveness Report, dostupné na http://ec.europa.eu/growth/industry/competitiveness/reports/ms-competitiveness-report/index_en.htm

⁴⁰ European Commission, Commission staff working document, Reindustrialising Europe, Member States' Competitiveness Report 2014, dostupné na

<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/6748/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁴¹ Evropská komise, Zpráva o konkurenceschopnosti 2014, Česká republika, dostupné na <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/6726/attachments/1/translations/cs/renditions/native>

a strojírenského odvětví. Společně s Estonskem a Slovenskem vykazuje Česká republika vysokou míru investic do zařízení.

Co se týče inovací, chybí v ČR větší propojení mezi podnikatelskou a akademickou sférou, a její inovační výkonnost je pod průměrem EU. Mezi lety 2008 a 2012 došlo také ke snížení financování výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů. Navzdory rostoucímu podílu obyvatel s terciárním vzděláním, je jejich podíl v ČR stále nižší, než je průměr EU. Problémem je také relevance terciálního vzdělání s trhem práce, nebo kvalita vzdělávacích institucí.

K nejvyšším patří rovněž míra regulovaných povolání, přísnější než průměr EU je také regulace odborných služeb. Dopravní infrastrukturu hodnotí Komise jako málo rozvinutou s nedostatečnými investicemi do její údržby a rekonstrukce. Kritizovaný je také pokles veřejných financí do této oblasti. Snižuje se energetická náročnost ČR, ve srovnání s průměrem EU je však pořád vysoká.

Komise ve své zprávě kritizuje také veřejnou správu, především ve vztahu k podnikatelskému sektoru. Nedostatečná je např. o ochrana investic nebo získávání stavebních povolení a vztahy mezi podnikatelskou a akademickou sférou. Problémem je také neefektivita veřejné správy, korupce nebo administrativní a daňová zátěž. Pod průměrem EU je ČR také v případě ukazatele složitosti procedur při založení podniku. Podobný výsledek dosáhla ČR také v hodnocení podnikatelského prostředí.⁴²

⁴² Evropská komise, Zpráva o konkurenceschopnosti 2014, Česká republika, dostupné na <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/6726/attachments/1/translations/cs/renditions/native>